

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Josefa Baxy, soudkyně JUDr. Lenky Kaniové a soudce JUDr. Ivo Pospíšila v právní věci žalobce: **S. M.**, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 4. 2. 2020, č. j. 25 A 31/2019 – 57, o žalobcem vznesené námitce podjatosti,

t a k t o :

Soudci Nejvyššího správního soudu JUDr. Jaroslav Vlašín, Mgr. Ing. Bc. Radovan Havelec a JUDr. Tomáš Rychlý, Ph.D. **nejsou vyloučeni** z projednávání a rozhodnutí věci vedené u Nejvyššího správního soudu pod sp. zn. 3 As 73/2020.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) se žalobou podanou u Krajského soudu v Ostravě domáhal zrušení v záhlaví označeného rozhodnutí žalovaného. Krajský soud řízení o žalobě výše specifikovaným rozhodnutím zastavil, a to z důvodu, že stěžovatel ve stanovené lhůtě nezaplatil soudní poplatek za podání žaloby. Proti tomuto rozhodnutí podal stěžovatel kasační stížnost vedenou Nejvyšším správním soudem pod sp. zn. 3 As 73/2020.

[2] Nejvyšší správní soud vyzval stěžovatele usnesením ze dne 3. 3. 2020, č. j. 3 As 73/2020 - 20, k zaplacení soudního poplatku a informoval ho o vedení řízení a o tom, že v souladu s rozvrhem práce jeho věc projedná a rozhodne třetí senát ve složení: JUDr. Jaroslav Vlašín, Mgr. Ing. Bc. Radovan Havelec a JUDr. Tomáš Rychlý, Ph.D., a že v případě nepřítomnosti některého ze členů uvedeného senátu jej bude zastupovat některý ze soudců čtvrtého senátu, kterými jsou JUDr. Jiří Palla, Mgr. Aleš Roztočil, Ph.D., Mgr. Petra Weissová.

[3] Podáním ze dne 6. 3. 2020 stěžovatel vznesl námitku podjatosti vůči všem členům třetího a čtvrtého senátu, jejíž obsah je obtížně čitelný, lze z ní však odvodit, že stěžovatel svou námitku podjatosti odůvodnil tím, že tito soudci v dalších věcech postupovali a rozhodovali v jeho neprospěch.

[4] Soudci třetího i čtvrtého senátu shodně prohlásili, že nemají žádný vztah k účastníkům řízení a nejsou si vědomi žádných okolností, které by mohly vyvolat pochybnosti o jejich podjatosti.

[5] Námitka podjatosti vznesená žalobcem vůči soudcům třetího senátu není důvodná.

[6] Podle § 8 odst. 1 s. ř. s. jsou soudci vyloučeni z projednávání a rozhodnutí věci, pokud se zřetelem na jejich poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům je dán důvod pochybovat o jejich nepodjatosti. Vyloučení jsou také soudci, kteří se podíleli na projednávání nebo rozhodování věci u správního orgánu nebo v předchozím soudním řízení. Důvodem k vyloučení soudce nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce v řízení o projednávané věci nebo v jeho rozhodování v jiných věcech.

[7] Za poměr k věci ve smyslu citovaného ustanovení se považuje přímý zájem soudce na projednávané věci, zejména zájem na jejím výsledku. Vyloučen by byl rovněž soudce, který by získal o věci poznatky jiným způsobem než dokazováním při jednání nebo ze spisu. Pochybnosti o nepodjatosti soudce pro jeho poměr k účastníkům či jejich zástupcům pak mohou vedle vztahů příbuzenských a obdobných vzniknout i tehdy, je-li vztah soudce k účastníkům, popř. jejich zástupcům nepřiměřeně přátelský či naopak zjevně nepřátelský.

[8] Námitka podjatosti, kterou účastník řízení může uplatnit podle § 8 odst. 5 s. ř. s., musí být zdůvodněna a účastník řízení musí uvést konkrétní skutečnosti, z nichž tvrzenou podjatost dovozuje. Postup, kterým je věc odnímána příslušnému soudu nebo soudci a přikázána jinému soudu nebo soudci, je vyhrazen pouze pro ojedinělé případy. Soudce může být vyloučen z projednání a rozhodnutí přidělené věci jen ze skutečně závažných důvodů, které mu brání rozhodnout v souladu se zákonem nezaujatě a spravedlivě.

[9] Stěžovatel však ve své námitce podjatosti neuvedl žádné skutečnosti, jež by svědčily o vztahu soudců třetího senátu k věci či k účastníkům řízení a jež by zavdávaly pochybnost o jejich nepodjatosti. Takové skutečnosti nevyplývají ani z vyjádření dotčených soudců, ani z předloženého spisu. A lze-li z obtížně čitelného podání stěžovatele vysledovat, že podjatost soudců shledává v jejich postupu a rozhodování v dalších věcech, v nichž vystupoval jako účastník řízení, Nejvyšší správní soud zde uvádí, že z § 8 odst. 1 poslední věty s. ř. s. vyplývá, že důvodem pro vyloučení soudce nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce v řízení o projednávané věci nebo v jeho rozhodování v jiných věcech – soudce tak nemůže být vyloučen z rozhodování věci pouze proto, že rozhodoval v jiné věci stěžovatele.

[10] Nejvyšší správní soud proto shledal, že soudci JUDr. Jaroslav Vlašín, Mgr. Ing. Bc. Radovan Havelec a JUDr. Tomáš Rychlý, Ph.D., nejsou vyloučeni z projednávání a rozhodnutí věci vedené u Nejvyššího správního soudu pod sp. zn. 3 As 73/2020.

[11] S ohledem na skutečnost, že jmenovaní soudci třetího senátu nebyli vyloučeni z projednávání a rozhodnutí předmětné věci, nerozhodoval již Nejvyšší správní soud o námitce podjatosti vznesené i vůči soudcům zastupujícího čtvrtého senátu Nejvyššího správního soudu.

[12] Stěžovatel dne 11. 5. 2020 vznesl námitku podjatosti i proti nyní rozhodujícímu prvnímu senátu Nejvyššího správního soudu ve složení uvedeném v záhlaví (včetně vůči

zastupujícím soudcům druhého senátu téhož soudu). Postup stěžovatele však již zřejmě není veden snahou o řádné projednání věci, ale jde toliko o zneužití procesních práv.

[13] K této otázce se v minulosti vyslovil rozšířený senát. Z jeho usnesení ze dne 26. 3. 2020, č. j. Nao 8/2019 – 65, vyplývá následující:

„[27] Ve vztahu k námitce podjatosti NSS ve své judikatuře připustil aplikaci zneužití práva. Zneužitím práva nutno v takovémto případě rozumět to, že cílem účastníka není vůbec dosáhnout vyloučení soudce, ale naopak prodloužit soudní řízení, zvýšit náklady řízení druhé procesní straně atp. Typicky tak tomu bude, pokud týž účastník nebo stejný zástupce v různých řízeních dávájí totožné či obdobné námitky proti soudcům, byť o typově stejných námitkách již NSS opakovaně rozhodoval. Takováto námitka podjatosti nevyvolá žádné účinky a soud o ní nemusí samostatně rozhodovat. Důvody, proč má za to, že v dané věci jde o zneužití práva uplatnit námitku podjatosti, vysvětlí soud v odůvodnění meritorního rozhodnutí. Například v usnesení ze dne 28. 3. 2017, č. j. Nao 122/2017-136, NSS v této souvislosti uvedl, že pokud účastník opakovaně vznáší námitky podjatosti vůči zákonným soudcům za obdobných okolností, může jít o případ zneužití procesního práva. V důsledku toho pak soud k takovému úkonu nepřihlídně.

[28] O takový případ se jedná i v nyní projednávané věci. Rozšířenému senátu je z rozhodovací činnosti soudu známo, že žalobci v soudních řízeních opakovaně uplatňují námitky podjatosti z důvodů, o nichž NSS – a to ve vztahu ke stejným žalobcům jako v projednávané věci – již rozhodl, že vyloučení zákonného soudce nezakládají.

[29] Například v usnesení ze dne 19. 11. 2019, č. j. Nao 206/2019-56, soud žalobce upozornil, že důvodem k vyloučení soudce podle § 8 odst. 1 s. ř. s. nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce v řízení o projednávané věci nebo v jeho rozhodování v jiných věcech: „Postup soudce v řízení o projednávané věci a rozhodování v jiných, souvisejících či nesusouvisejících, věcech proto nemůže vést k jeho vyloučení, byť by v těchto věcech byl žalobce neúspěšný. Právě v rozhodovací činnosti soudce se projevuje jeho nezávislost. Účastníkův nesouhlas s právními závěry, které soudce dříve vyslovil, je při posuzování podjatosti irrelevantní. Soudce může být vyloučen z rozhodování jen z objektivních důvodů, nikoli pro subjektivní přesvědčení účastníka řízení o nespravedlivosti dřívějšího rozhodnutí či neústavnosti postupu správního soudu, které se projevuje polemikou s názory soudu a jejich zpochybňováním. Zpochybňovat rozhodnutí soudu jistě lze, ale k tomu slouží opravné prostředky, jsou-li přípustné, nikoliv námitka podjatosti“ (obdobně srov. usnesení NSS ze dne 26. 9. 2019, č. j. Nao 166/2019-28, a ze dne 28. 11. 2019, č. j. Nao 201/2019-39, která se týkají námitky podjatosti uplatněných stejnými žalobci).

[30] Žalobci své výtky k rozhodovací činnosti soudců NSS a krajských soudů v řízeních neustále opakují a vrší. Navzdory tomu, že NSS se v mnoha již citovaných usneseních žalobcům pokoušel vysvětlit, že jejich námitky podjatosti nemohou představovat důvod pro vyloučení soudce podle § 8 odst. 1 s. ř. s. Stejnou povahu a obsah má námitka podjatosti uplatněná i v tomto řízení. Žalobci v námitce pouze rozšiřují okruh soudců, vůči nimž podjatost namítají, avšak důvody pro uplatnění námitky jsou prakticky stejné jako v předchozích řízeních. Rozšířený senát proto k námitce podjatosti v této věci nepřihlížel.“

[14] Obdobně jako ve věci posuzované rozšířeným senátem i v nyní projednávaném případě spatřuje soud v podání námitky podjatosti vůči prvnímu senátu zneužití procesního práva. Vznášení námitky podjatosti je ze strany stěžovatele opakovaným a dlouhodobým jednáním až mechanické povahy (srov. např. nedávná usnesení ze dne 22. 1. 2020, č. j. Nao 5/2020 – 44; ze dne 20. 2. 2020, č. j. Nao 25/2020 – 64; ze dne 26. 2. 2020, č. j. Nao 18/2020 – 37; a řadu dalších). Stěžovatel podává námitku podjatosti kdykoliv je vyrozuměn o složení senátu Nejvyššího správního soudu, jenž bude v jeho věci rozhodovat. Námitka podjatosti je vznášena ze stejného důvodu (neúspěch v předchozím

řízení) a většinou i v nezměněné podobě. Fakticky již byla vznesena proti všem soudcům Nejvyššího správního soudu (soud k dnešnímu dni eviduje u stěžovatele více než 100 řízení o vznesené námitce podjatosti). Pro výše uvedené je tak zřejmé, že námitka podjatosti není podávána za účelem přezkumu nestrannosti soudců, ale toliko jako „automatická“ odpověď na poučení o možnosti jejího vznesení adresovanou stěžovateli soudem. Její účel se v rukách stěžovatele vyprázdnil. Soud tak k námitce podjatosti vznesené v přípisu ze dne 11. 5. 2020 nepřihlížel – zneužití práva totiž nepožívá soudní ochrany.

[15] Pro výše uvedené soud stěžovatele do budoucna upozorňuje na skutečnost, že nebude přihlížet k dalším námitkám podjatosti, které budou odůvodněné toliko obecným tvrzením o předchozím neúspěchu ve věci.

[16] Závěrem Nejvyšší správní soud uvádí, že nepřehlédl, že stěžovatel je rozsudkem krajského soudu ze dne 18. 12. 2019, č. j. 70 Co 255/2019 – 2770, omezen ve svéprávnosti tak, že je schopen samostatně právně jednat jen v běžných záležitostech každodenního života. Zásadní okolností pro posouzení, zda jde o jednání před soudem v neběžné záležitosti, je zpravidla skutečnost (nebo i pouhá možnost), že se takové jednání projeví negativně v majetkové sféře dotčené osoby. V daném případě se jedná o rozhodnutí o námitce podjatosti, což lze obecně považovat za záležitost běžnou. V takovém případě musí být osoba, která není plně svéprávná, v řízení před soudem zastoupena na základě rozhodnutí předsedy senátu svým zákonným zástupcem nebo opatrovníkem pouze tehdy, vyžadují-li to okolnosti případu (srov. § 23 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu). V projednávané věci (i s ohledem na předchozí řízení) tomu však tak není.

P o u č e n í: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 21. května 2020

JUDr. Josef Baxa
předseda senátu